

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-202 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-10/93-41
Karar Tarihi : 28.1.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

- 10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Mustafa Okan ALPAY, Ali Fuat KOÇ

C. ŞİKÂYET EDEN : SB Otomotiv
(Adres tespit edilememiştir.)

- 20 **D. ŞİKÂYET EDİLEN:** Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Şehit Mehmet Fatih Öngül Sk. No:2 34742
Kozyatağı/İstanbul

E. DOSYA KONUSU : Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Hyundai)'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı eylemlerde bulunduğu iddiası.

- 30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyet başvurusunda özetle; Hyundai'nin, orijinal yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almak ve bunları motorlu taşıtların bakım ve onarımlarında kullanmak isteyen bayilerinden, söz konusu parçaların orijinal olup olmadıklarına ilişkin yazılı teyit istediği, Hyundai tarafından gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler ve sair diğer uygulamalarla bu bayiler üzerinde baskı yaratıldığı iddia edilmektedir.

- 40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 3.9.2009 tarih ve 6339 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 29.9.2010 tarih ve 2009-4-202/İİ-09-RG sayılı İlk İnceleme Raporu, 8.10.2009 tarih ve 09-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-45/1146-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 19.1.2010 tarih ve 2009-4-202/ÖA-10-MOA sayılı Önaraştırma Raporu 20.1.2010 tarih, REK.0.08.00.00-110/15 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-10 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50 **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da; Hyundai tarafından 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı eylemlerde bulunulduğuna ilişkin herhangi bir tespitin bulunmadığı; bu nedenle bu teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

60 Hakkında önaraştırma yapılan Hyundai, Türkiye çapındaki bayilik ağı vasıtasıyla yeni motorlu taşıtların dağıtımını gerçekleştiren bir firmadır. Şikâyet konusu iddiaların, gerçekleştirilen servis hizmetlerinde kullanılan yedek parçaların teminine ilişkin olduğu göz önünde bulundurularak, ilgili ürün pazarı "Hyundai marka otomobillerin satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

İnceleme konusu açısından ilgili coğrafi pazar, "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Hyundai'nin Yaptığı Sözleşmeler Hakkında Bilgi

70 İnceleme dosya kapsamında edinilen belgeler arasında Hyundai'nin yetkili servisleri ile akdetmiş olduğu "Yetkili Servis Sözleşmesi" yer almaktadır. Hyundai tarafından adı geçen Sözleşme'nin 2005/4 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlandığının tespitine ilişkin olarak Rekabet Kurumu'na yapılan bildirim üzerine, Rekabet Kurulu 11.7.2007 tarih 07-59/684-240 sayı ile;

"...

1. Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. ile Uçar Otomotiv Turizm San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan Yetkili Satıcı Sözleşmesi'nin ve Yetkili Servis Sözleşmesi'nin içermiş olduğu rekabeti kısıtlayıcı hükümler nedeniyle menfi tespit belgesi alamayacağına,

80 2. Bununla birlikte, Yetkili Satıcı Sözleşmesi'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile sağlanan grup muafiyetinden yararlandığına,

3. Yetkili Servis Sözleşmesi'nin ise 9. maddesinde yer alan ve yetkili servisin toplam yedek parça alımlarının en az %30'unu Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'den almasına yönelik olarak getirilmiş olan düzenleme hariç olmak üzere grup muafiyetinden yararlandığına,

4. 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi kapsamında yer alması nedeniyle sadece söz konusu sözleşmenin ilgili hükmünün grup muafiyetinden yararlanmadığına,

10-10/93-41

5. Yetkili Servis Sözleşmesinde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin olarak yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesinde de Kanun'un 5. maddesinde yer alan koşulların karşılanmadığına,

6. Bu nedenle, başvuru sahibi teşebbüse verilecek 45 gün içerisinde, yetkili servisin alım yükümlülüğünün bir önceki yıldaki yedek parça alımlarının %30'u aşmaması yönünde yapılacak değişiklikte, ilgili kısıtlamanın grup muafiyetinden yararlanacağına bildirilmesine”

karar vermiştir.

Söz konusu karara uygun olarak Hyundai tarafından düzenlenen ve şirketin tüm yetkili servislerine gönderildiği beyan edilen değişiklik metni 26.10.2007 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiş ve Kurul'un 15.11.2007 tarih ve 07-86 sayılı toplantısında görüşülerek, 07-86/1079-MB sayı ile ilgili Kurul kararının gereğinin yerine getirildiğinden bilgi alınmıştır. Dolayısıyla yukarıda belirtilen Kurul kararları gereğince, söz konusu yetkili servis sözleşmelerinin 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı anlaşılmıştır.

I.2.2. Tespitler

Önaraştırma aşamasında yapılan yerinde inceleme ve görüşmelerde edinilen bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmiştir.

I.2.2.1. Hyundai Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Hyundai yetkilisi konuya ilişkin olarak;

- Orijinal parça kullanımını teşvik etmek suretiyle, kaliteli yedek parça kullanımı ile kaliteyi artırmayı amaçladıklarını,

- İki türlü yedek parça bulunduğunu; bunlardan, tüketicilerin güvenliğini tehlikeye atan, yasal olmayan yedek parçaların kullanımını engellemeye çalıştıklarını; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığı'na, konuyla ilgili başvuru yaptıklarını; ikinci çeşit yedek parça olan eşdeğer yedek parçalar hususunda ise ticari rekabet anlamında ödeme vadesi ve iskonto uygulamalarını kullanarak bayinin kendilerinden orijinal yedek parça alımını teşvik ettiklerini; ayrıca, bayi ziyaretlerinde eşdeğer parçaların yasa dışı olup olmadığını kontrol ettiklerini; bir yedek parçanın eşdeğer olduğunu sertifikasına bakarak anladıklarını; servislerden eşdeğer parçaların ayrı raflarda muhafaza edilmesini ve servis faturasında gösterilmesini istediklerini; Güney Kore'den yapılan orijinal yedek parça ithalatlarında Hyundai'nin herhangi bir müdahalesinin bulunmadığını

ifade etmiştir.

I.2.2.2. Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'den Elde Edilen Belgeler

Yapılan yerinde inceleme esnasında Hyundai'den elde edilen konuya ilişkin belgelerin içeriği aşağıdaki şekildedir:

I.2.2.2.1. 12.8.2009 Tarihli Elektronik Posta Mesajı:

.....Ticari Sır.....

10-10/93-41

I.2.2.2.2. 19.8.2009 Tarihli Duyuru:

.....Ticari Sır.....

130

I.2.2.2.3. 3.8.2009 Tarihli Elektronik Posta Mesajı:

.....Ticari Sır.....

I.2.2.2.4. 27.8.2009 Tarihli Elektronik Posta Mesajı:

.....Ticari Sır.....

I.2.2.2.5. 8.9.2009 Tarihli Elektronik Posta Mesajı:

.....Ticari Sır.....

I.2.2.2.6. 24.8.2007 Tarihli Elektronik Posta Mesajı:

.....Ticari Sır.....

I.2.2.3. Hyundai Bayileri ile Yapılan Görüşmeler

140

I.2.2.3.1. Hyundai Samsun Bayisiyle Yapılan Görüşme

Hyundai Yetkili Servisi Kamer Otomotiv Yedek Parça Sorumlusu konu hakkında; Hyundai'nin kullanılan orijinal yedek parçaların sadece Hyundai'nin sağladığı yedek parçalar olması konusunda baskı yapmadığını, ancak bu şirketin uygulamış olduğu prim sistemi bulunduğunu; belirlenen kotalara ulaşılması durumunda bayiye birtakım avantajlar sağlandığını; Hyundai dışında temin edilen orijinal Hyundai yedek parçalarının orijinal olduğuna dair Hyundai tarafından belge istenmediğini; esasen Hyundai'nin diğer üçüncü şahıslardan temin edilen orijinal Hyundai yedek parçaları konusunda bilgisinin bulunmadığını; sahte/taklit yedek parça ürünleriyle karşılaşılmasının mümkün olabileceğini belirtmiştir.

150

I.2.2.3.2. Hyundai Mersin ve İzmir Bayileri ile Yapılan Görüşme

Bayilerin yetkilileri konuya ilişkin olarak; Hyundai Samsun Bayisi ile benzer hususları ifade etmiştir.

I.3. Değerlendirme

Şikâyet konusu olan yedek parçalar, Dosya konusu açısından sahte yedek parça ve eşdeğer parça veya orijinal yedek parça kullanımı olarak ayrılmıştır. Aşağıda her bir ayırım açısından yapılan değerlendirmelere yer verilmektedir.

I.3.1. Sahte Yedek Parça Kullanımı

160

Sahte yedek parçadan kastedilen yanıltıcı marka ve logo kullanarak tüketicilerin yanıltılmasıdır. Bu durumda amaç daha düşük bedelli yedek parçaların daha kaliteli ve yüksek bedelli gösterilerek kazanç elde edilmesidir.

Konuyla ilgili olarak, Hyundai yetkilisi ile yapılan görüşmede şu ifadelere yer verilmiştir:

170 *“İki türlü yedek parça bulunmaktadır. Birinci çeşit yedek parça sahte diğer bir deyişle yasal olmayan yedek parçalardır. Bu sahte yedek parçalar tüketicilerin güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Firmamız, kesin kurallarla sahte parçaların kullanımını engellemeye çalışmaktadır. Sanayi Bakanlığı ve Gümrük Müsteşarlığı'na, konuyla ilgili başvurularımız olmuştur. Söz konusu durumla ilgili olarak Kasım 2009 da Sanayi Bakanlığı'nda bir toplantımız olmuştur. Bu toplantıda konuyla ilgili düzenlemelerin gözden geçirileceği ve söz konusu sahte yedek parça ithalatını engellemeye yönelik çalışmaların yapılacağı tarafımıza ifade edilmiştir.”*

Sahte yedek parça kullanımıyla ilgili olarak, yerinde incelemelerde elde edilen ve yukarıda yer verilen belgelerden Hyundai'nin sahte parça kullanımına ilişkin denetlemelerinin ve çeşitli girişimlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

180 Söz konusu denetlemelerin, firmanın fikri mülkiyet haklarının korunması ve sahte yedek parça kullanımı ile tüketicinin kandırılmasının önlenmesi amaçlarına yönelik olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, her ne kadar yedek parça sektörünün otomotivin bir alt sektörü olduğu söylenebilse de, sahte yedek parça kullanımı yüzünden gerçekleşen tüketici mağduriyetinin orta ve uzun dönemde otomotiv satışlarını olumsuz etkileyeceği açıktır. Bu sebeple Hyundai'nin sahte yedek parça kullanımını önlemeye yönelik bayi denetlemelerinin ve çalışmalarının sahip olduğu yasal haklarından kaynaklandığı ve 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı söylenebilir.

I.3.2. Hyundai Dışındaki Sağlayıcılardan Temin Edilen Orijinal ve/veya Eşdeğer Yedek Parça Kullanımı

2005/4 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinin (r) bendinde orijinal yedek parça şu şekilde tanımlanmaktadır:

190 *“Orijinal yedek parça, bir motorlu aracın üretiminde veya montajında kullanılan parçalarla aynı kalitede olan ve söz konusu motorlu aracın üretiminde veya montajında kullanılan parçaların veya yedek parçaların üretiminde sağlayıcı tarafından getirilen spesifikasyonlara ve üretim standartlarına göre üretilmiş yedek parçalar anlamına gelmektedir. Aracın parçaları ile aynı üretim bandında üretilen yedek parçalar da bu kapsamdadır. Bu parçaların, söz konusu aracın montajında kullanılan parçalarla aynı kalitede olduğunun ve araç üreticisinin spesifikasyonlarına ve üretim standartlarına göre üretildiğinin parça üreticisi tarafından belgelendirilmesi halinde, aksi kanıtlanana kadar, orijinal yedek parça olduğu varsayılır.”*

200 Aynı maddenin (s) bendinde eşdeğer kalitede yedek parça, *“bir motorlu aracın montajında kullanılan parçalarla eşdeğer kalitede olduğu varsa mevzuat gereği aranan mecburi standartlara uygunluğunun üreticisi tarafından belgelendirilmesi gereken parçalardır.”* şeklinde tanımlanmaktadır.

2005/4 sayılı Tebliğ'in gerçekleştirmeyi amaçladığı hedeflerden biri satış sonrası hizmetlerde rekabetin sağlanmasıdır. Bu amaçla, yedek parça üreticilerinin yetkili satıcılara erişimini sağlamaya yönelik hükümler getirilmiştir. Bu çerçevede yetkili satıcı ve servislere eşdeğer kalitede yedek parça kullanabilme hakkı, yedek

210 parça üreticilerine ise otomobil üreticilerine sattıkları ürünlerinin üzerine marka ve logolarını görülebilir biçimde yerleştirme hakkı tanınmıştır. Yetkili servislere getirilen eşdeğer kalitede yedek parça kullanabilme veya orijinal yedek parçayı
220 kendi tercih ettiği üçüncü kişilerden alabilme hakkı, teorik olarak, hem yetkili servislerin aldığı yedek parçalar bakımından kalite ve fiyat rekabetini arttıracak hem de bu fiyat avantajının son kullanıcıya yansımaları sağlayacaktır. Bu bağlamda 2005/4 sayılı Tebliğ'in anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkararak sınırlamaları düzenleyen 5. maddesinin (j) bendinde; "j) Bir dağıtıcı veya yetkili servisin orijinal yedek parçaları veya eşdeğer kalitedeki yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almasının ve bunları motorlu araçların bakım ve onarımı için kullanmasının engellenmesi" sözleşmeleri grup muafiyeti kapsamı dışına çıkararak uygulamalardan biri olarak sayılmaktadır. Diğer yandan "... garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve araç geri çağırma işlemlerinde motorlu taşıt sağlayıcısı kendisinin sağladığı orijinal parçaların kullanımını zorunlu kılabilir." ifadesi ile bir istisna getirilerek, hangi durumlarda sağlayıcının kendi sağladığı yedek parçaların kullanımını zorunlu kılacağı belirtilmiştir.

Bu çerçevede, garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve araç geri çağırma gibi istisnai haller dışında, bir dağıtıcı veya yetkili servisin orijinal yedek parçaları ya da eşdeğer kalitedeki yedek parçaları kendi tercih ettiği teşebbüsten almasını engelleyecek uygulamalar grup muafiyetinin sağladığı korumadan faydalanmamaktadır.

230 Konuyla ilgili olarak, Hyundai yetkilisi ile yapılan görüşmelerde şu ifadeler yer vermiştir: "İkinci çeşit yedek parçalar eşdeğer yedek parçalardır. Ticari rekabet anlamında ödeme vadesi ve iskonto uygulamalarını kullanarak bayinin bizden orijinal yedek parça alımını teşvik ediyoruz. Ayrıca, bayi ziyaretlerimizde eşdeğer parçaların sahte yedek parça olup olmadığını kontrol ediyoruz. Bunun yanında, eşdeğer parçaların ayrı raflarda muhafaza edilmesini istiyoruz. Ayrıca, servis faturasında eşdeğer parçanın faturada gösterilmesini istiyoruz. Bir eşdeğer yedek parçanın eşdeğer olduğunu sertifikasına bakarak anlıyoruz."

240 Ayrıca, yukarıda 1.2.2.2.2. sıra sayısı ile yer verilen belgede, bayilere Sözleşme çerçevesinde, Hyundai tarafından temin edilmeyen (orijinal veya eşdeğer kalitede) yedek parçaların kullanım şartları duyurulmaktadır. Söz konusu duyuruda 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında izin verilenler dışında bir rekabet kısıtlaması yer almamaktadır.

İnceleme konusu şikâyet başvurusunda Hyundai'nin bayileri üst düzey ziyaretlerle korkuttukları ve orijinal yedek parça kullanan bayilerinden söz konusu parçaların orijinal olduğuna dair yazı istedikleri ifade edilmektedir. İddia konusunu üst düzey ziyaretlerin bölge yetkililerin yapmış olduğu denetimler olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim yerinde incelemelerde elde edilen bilgilerden konuyla ilgili bazı denetimlerin yapıldığı ve/veya yapılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır:

.....Ticari Sır.....

250 Ancak değinilen ziyaret ve denetimlerin sahte ve taklit parçaların tespiti amacıyla yapıldığı görülmektedir.

10-10/93-41

İkinci iddia ise, Hyundai'nin orijinal parçaların orijinal olduğuna dair yazı istenmesine ilişkindir. Konuyla ilgili olarak, yerinde incelemelerde elde edilen I.2.2.2.4. sıra sayılı belgede yer alan ifadeler dikkat çekicidir:

.....Ticari Sır.....

Özetle, orijinal, eşdeğer ve sahte/taklit yedek parçaların anlaşılması konusunda bir takım zorlukların olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebepten dolayı orijinal parçaların da sahte/taklit olmadığına ispatlanmasının istenebileceği ve bu tür uygulamanın 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğu söylenebilir.

.....Ticari Sır.....

260 Yer verilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Hyundai'nin eşdeğer veya eş kalitedeki yedek parçaların kullanımını engellemeye çalıştığı yönünde bir bulguya rastlanılmamıştır. Ancak Hyundai'nin kullanılacak eşdeğer kalitedeki yedek parçaların, eşdeğer kalitede olduğuna ilişkin belgenin aranması yönünde denetimler yapılması amacıyla girişimlerinin bulunduğu görülmektedir. Ayrıca firma tarafından sağlanan yedek parçaların ayrı yerde depolanması ve müşterinin orijinal veya eşdeğer yedek parça kullanımı konusunda bilgilendirilmesi de istenmektedir. Bu uygulamaların, olası bir karışıklığın ve tüketicinin yanlış bilgilendirilmesinin önlenmesi amacıyla yapıldığı söylenebilir. Söz konusu uygulamaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında izin verilen nitelikte uygulamalar olduğu görülmektedir. Ayrıca 24.6.2009 tarih ve 09-30/658-153 sayılı Rekabet Kurulu kararına konu olan 22.6.2009, 2009-4-57/ÖA-09-NNO tarih ve sayılı Öneri Raporu kapsamında da Hyundai yetkili servislerinin eşdeğer yedek parça kullanımları konusunda bir sıkıntı yaşayıp yaşamadıkları konusunun incelendiği ve bu konuda herhangi bir zorlama bulunduğu yönünde bir bulguya rastlanılmadığı görülmektedir.

Ayrıca, Hyundai yetkili bayileriyle yapılan görüşmelerde, bayiler kendilerine Hyundai tarafından şikayet dilekçesinde yer alan iddialar kapsamında bir baskı yapılmadığını açıkça ifade etmişlerdir.

280 Konuyla ilgili olarak Samsun Yetkili Servisi Kamer Otomotiv Yedek Parça Sorumlusu, *"Esasen Hyundai'nin diğer üçüncü şahıslardan temin ettiğimiz orijinal Hyundai yedek parçaları konusunda da bilgisi bulunmamaktadır."* demiştir. Dolayısıyla, bir başka bakış açısından Hyundai'nin bilgisi dâhilinde olmayan bir konuda baskı yaratmasının da pek mümkün olmadığı söylenebilir.

290 Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler ışığında; Hyundai tarafından, orijinal yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almak ve bunları motorlu taşıtların bakım ve onarımında kullanmak isteyen bayi ve servisler üzerinde baskı yaratıldığı ve 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı eylemlerde bulunduğu iddialarına ilişkin olarak herhangi bir bulguya rastlanılmadığından, söz konusu teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

10-10/93-41

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.